

ศิลปะตะวันตกสมัยใหม่

อิมเพรสชันนิสม์ · นีโออิมเพรสชันนิสม์

การปฏิบัติแสง สี และการมองเห็น ที่เปลี่ยนโฉมหน้าศิลปะตะวันตกตลอดกาล

กำเนิดชื่อ “อิมเพรสชันนิสม์” ปี ค.ศ. 1874

ชื่อลัทธิที่เริ่มต้นจากคำเยาะเย้ยของนักวิจารณ์ กลับกลายเป็นความภาคภูมิใจของศิลปิน

- กลุ่มจิตรกรหนุ่มจัดแสดงผลงานที่ห้องแสดงภาพของนาแดร์ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส
- นักวิจารณ์ตำหนิภาพ “Impression, Sunrise” ของโมเนต์ (ค.ศ. 1872) ว่าอับลัษณ์และหยابกระด้าง
- แทนที่จะเคียดแค้น ศิลปินกลุ่มนี้กลับน้อมรับชื่อที่ถูกเหยียดหยามมาเป็นชื่อลัทธิของตนเอง
- ในเวลาไม่นาน อิมเพรสชันนิสม์ก็ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง และถือเป็นจุดเริ่มต้นของศิลปะสมัยใหม่

Impression, Sunrise โดยโคลด โมเนต์ (ค.ศ. 1872) — ที่มาของชื่อลัทธิ

วิวัฒนาการลัทธิอิมเพรสชันนิสึม

ศิลปินเบื่อหน่ายกรอบความงามแบบเดิม จึงฉีกกฎวิธีเดิมสู่การป้ายสีอิสระที่ผสานกันในดวงตาผู้ชม

สาเหตุสำคัญ: ศิลปินเบื่อหน่ายศิลปะลัทธินีโอคลาสสิกและเรียลลิสม์ ที่ผูกติดกับกรอบเกณฑ์ความงามและการจัดภาพแบบเดิม

ความเชื่อหลักของลัทธิอิมเพรสชันนิสม์

- ความประทับใจแรกพบมีคุณค่าที่สุด ศิลปินต้องถ่ายทอดความรู้สึกนั้นออกมาให้ได้
- มนุษย์มองเห็นสรรพสิ่งได้ด้วยแสงและเงาเท่านั้น การรับรู้จึงขึ้นอยู่กับสองสิ่งนี้
- สีคือความรู้สึก รสนิยมน และความจริงใจ ปราศจากสีแล้วศิลปะย่อมไม่เกิดขึ้น
- เรื่องราวที่ตาเห็นจริงมีคุณค่ากว่าสิ่งที่ไม่เคยเห็น ยิ่งเป็นเหตุการณ์ปัจจุบันยิ่งมีคุณค่า
- ธรรมชาติให้เพียงวัตถุดิบ มนุษย์คือผู้ปรุงแต่งด้วยความประทับใจและความคิดสร้างสรรค์
- การตัดทอนอย่างเหมาะสมคือสิ่งจำเป็น เปรียบดังคนที่พูดสั้นแต่ได้ใจความ

จิตรกรผู้บุกเบิก

เอดูอาร์ด์ มาแนต์

ผู้นำและแรงบันดาลใจแห่งลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ แม้จะไม่เคยร่วมแสดงงานกับกลุ่มอย่างเป็นทางการ

เอ็ดูอาร์ด์ มาแนต์ (ค.ศ. 1832–1883)

- ศิลปินชาวฝรั่งเศส เกิดในครอบครัวฐานะดี ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำกลุ่มลัทธิอิมเพรสชันนิสม์
- ศิลปินหัวก้าวหน้าในยุคนี้ยกย่องมาแนต์เป็นวีรบุรุษทางศิลปะและนักบุกเบิกคนสำคัญแห่งยุคสมัย
- ผลงานของเขาเป็นแรงบันดาลใจให้ศิลปินอิมเพรสชันนิสม์รุ่นหลังหลายคน
- ในช่วงมีชีวิตอยู่ ผลงานของเขากลับไม่ประสบความสำเร็จด้านการขาย จนหลังเสียชีวิตจึงได้รับความชื่นชมอย่างสูง และกลายเป็นหนึ่งในผลงานราคาสูงที่สุดของโลก

IMPRESSIONISM

ผลงานเด่นของมานะต์

"ผู้หญิงกับนกแก้ว" พิพธิกันท์เมโทรโพลิตัน นครนิวยอร์ก

"คนเป่าขลุ่ย" (ค.ศ. 1866) พิพธิกันท์ลูฟวร์ กรุงปารีส

"บาร์ที่เมืองฟอสส์-แบร์แซร์"

อาหารมื้อกลางวันบนสนามหญ้า

Le Déjeuner sur l'herbe · เอ็ดวาร์ด มาเนต์

ภาพที่สร้างความแปลกและตื่นตระหนก
ให้แก่สังคมฝรั่งเศสอย่างมาก เพราะเป็น
ภาพที่ชายแต่งกายเรียบร้อยนั่งอยู่ร่วมกับ
หญิงเปลือยกาย ผลงานชิ้นนี้ถูกปฏิเสธ
และคัดออกจากนิทรรศการประจำปีของซา
ลอน แต่กลับกลายเป็นจุดเริ่มต้นที่ท้าทาย
ขนบธรรมเนียมศิลปะแบบเดิม และปูทางสู่
ความกล้าหาญทางศิลปะของคนรุ่นต่อมา

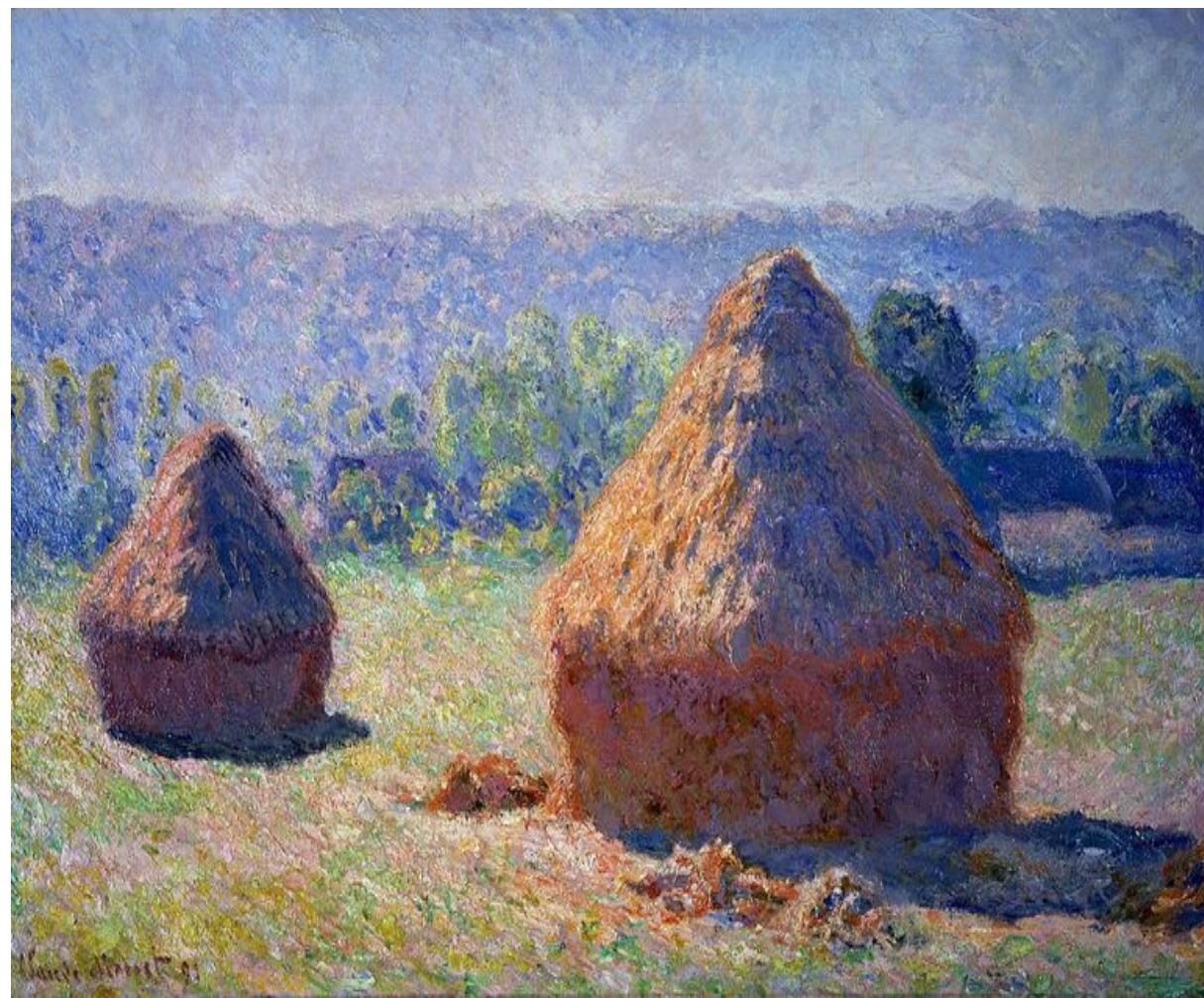
จิตรกรผู้บุกเบิก

โคลด โมเนต์

บิดาแห่งลัทธิอิมเพรสชันนิสม์

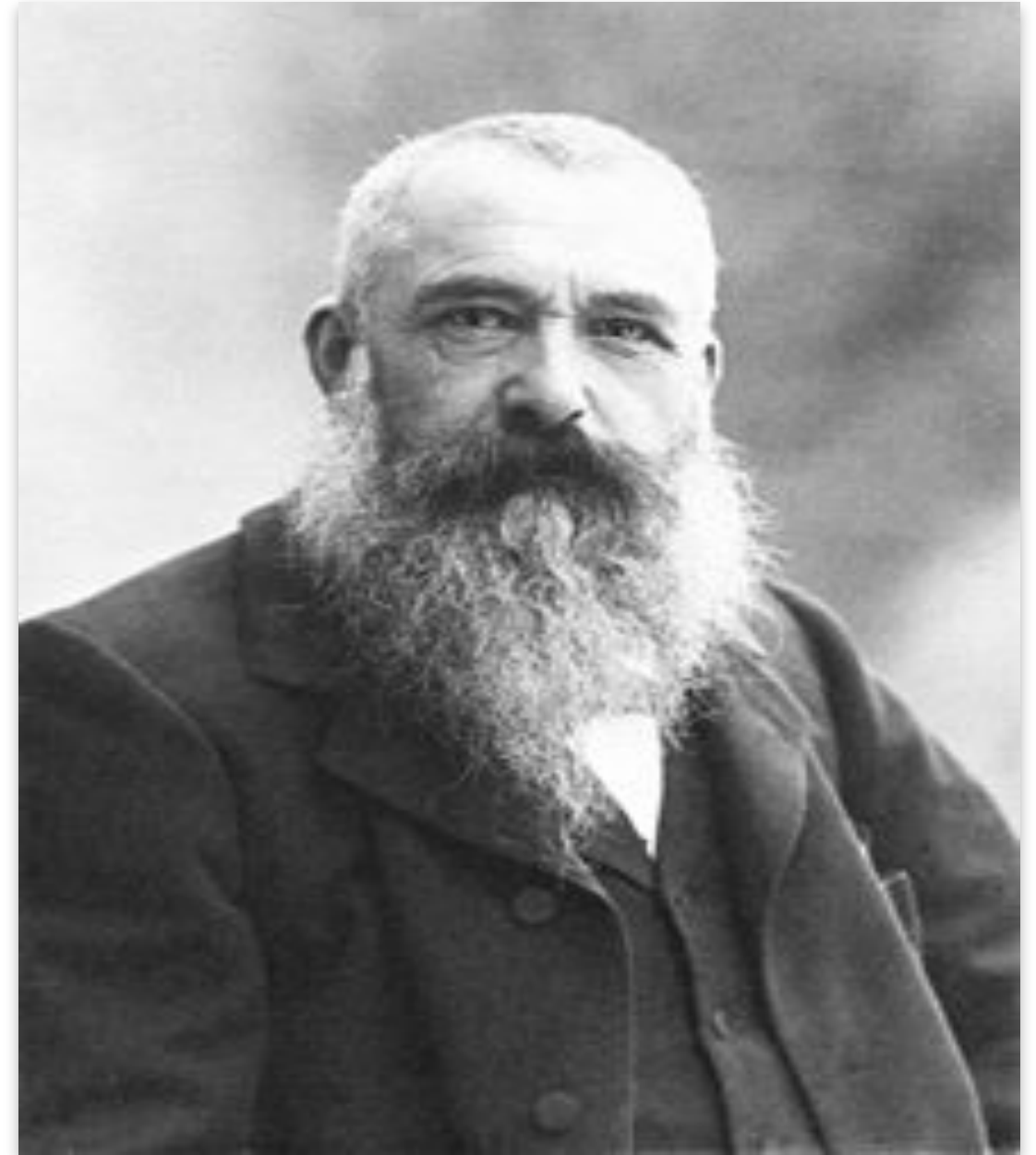
ผู้ให้กำเนิดชื่อลัทธิศิลปะที่เปลี่ยนโลก

โคลด โมเนต์ (ค.ศ. 1840–1926)

- จิตรกรชาวฝรั่งเศส สนับสนุนกับมาเนต์ มีความสามารถสูงและเฉลียวฉลาดในการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ
- แลกเปลี่ยนทัศนะกับศิลปินผู้มีชื่อเสียงในยุคนั้น ซึ่งต่อมามีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงศิลปะสู่อิมเพรสชันนิสม์อย่างแท้จริง
- ผลงานของเขาเริ่มเป็นที่ยอมรับและขายได้ในช่วงระยะท้ายของชีวิต
- ถึงแก่กรรมในปี ค.ศ. 1926 ขณะมีอายุ 86 ปี ทิ้งมรดกภาพวาดชุดใหญ่ที่โด่งดังไปทั่วโลก

โคลด โมเนต์

Impression, Sunrise

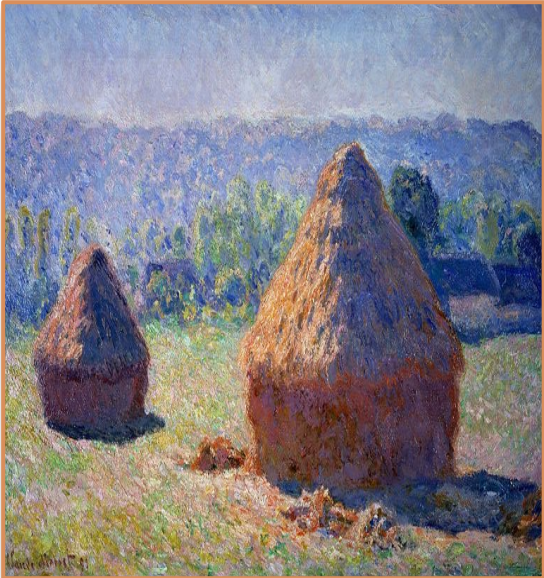
ความประทับใจเมื่อดวงอาทิตย์ขึ้น · โคลด โมเนต์ (ค.ศ. 1872)

ภาพผลงานชิ้นนี้คือที่มาของคำว่า “ประทับใจ” (Impression) ซึ่งนักวิจารณ์นำไปใช้เยาะเย้ยกลุ่มศิลปินหนุ่มในนิทรรศการปี ค.ศ. 1874 ก่อนที่คำนี้จะกลายเป็นชื่อของลัทธิศิลปะที่ยิ่งใหญ่ที่สุดลัทธิหนึ่งของโลกตะวันตก ภาพแสดงท่าเรือเลออาฟร็ามรุ่งอรุณ ด้วยฝีแปรงหลวมและสีที่สื่อถึงบรรยากาศมากกว่ารายละเอียด

IMPRESSIONISM

ผลงานเด่นของโมนี

กองฟาง (Haystacks) ชุติภาพศึกษาแสงใน
แต่ละช่วงเวลา

สะพานญี่ปุ่นและบึงบัว สวนที่จิแวร์นีย์

หญิงกับร่ม (Woman with a Parasol)

ดอกบัว (Water Lilies) ผลงานชุดท้ายใน
ชีวิตของโมนี

จิตรกรผู้บุกเบิก

เอ็ดการ์ เดอกาต์

ผู้จับภาพความเคลื่อนไหวแห่งชีวิตเมืองและโลกแห่งบัลเลต์

เอ็ดการ์ เดอกาส์ (ค.ศ. 1834–1917)

เอ็ดการ์ เดอกาส์

- บุตรชายนายธนาคารผู้มั่งคั่ง แต่หันหลังให้วิชากฎหมาย เพื่อศึกษาศิลปะในสถาบัน
- ผลงานระยะแรกเกี่ยวกับเทพนิยาย ศาสนา และประวัติศาสตร์ ก่อนหันมาสนใจวิถีชีวิตในเมือง โดยเฉพาะภาพการเต้นรำและนางระบำ
- นอกจากจิตรกรรม เขายังมีความสามารถด้านประติมากรรมอย่างเยี่ยม
- ประติมากรรมของเขาสื่อถึงความประทับใจมากกว่ารายละเอียดชัดเจน ส่งอิทธิพลอย่างมากต่อวงการประติมากรรมสมัยใหม่

IMPRESSIONISM

โลกแห่งบัลเลต์ในภาพเขียนของเดอกาส์

เดอกาส์หลงใหลในจังหวะการเคลื่อนไหว แสง และมุมมองที่แปลกตาของห้องซ้อมบัลเลต์

ห้องซ้อมบัลเลต์ (The Rehearsal)

ชั้นเรียนบัลเลต์ (The Ballet Class)

นักบัลเลต์พักผ่อนหลังการฝึกซ้อม

IMPRESSIONISM

ประติมากรรมของเดอกาส: ความประทับใจในตำริด

นักบัลเลตน้อยวัยสิบสี่ปี

- ประติมากรรมสำริดที่มีชื่อเสียงที่สุดของเดอกาส สวมกระโปรงผ้าจริง
- แสดงท่าทางนักบัลเลตสาวอย่างสมจริงแต่เปี่ยมความรู้สึก

ประติมากรรมนักเต้นรำ

- จับภาพจังหวะการเคลื่อนไหวของนักเต้นในเลี้ยววินาที่
- เน้นความประทับใจมากกว่ารายละเอียดกายวิภาค ตามแนวทางอิมเพรสชันนิสม์

จิตรกรผู้บุกเบิก

ปีแอร์ ออคุสต์ เรอนัวร์

สีสันแห่งความสุข ชีวิตชีวา และแสงแดดอันอบอุ่น

ปีแอร์ ออคุสต์ เรอนัวร์ (ค.ศ. 1841–1919)

- ศึกษาศิลปะจากการชมผลงานในพิพิธภัณฑ์ลูฟวร์ และจากการสอนของเกลแยร์ ซึ่งทำให้ได้พบกับโมเนต์ แคนนำสำคัญของลัทธิอิมเพรสชันนิสม์
- มีความสามารถสูงในการเขียนภาพคน ทศนิยมวิทยาของสถาปัตยกรรมและทิวทัศน์
- ใช้สีสดใส สร้างบรรยากาศราวกับทุกสิ่งในภาพเป็นของเหลว ด้วยการประสานสีเงาและสีแสงสว่าง
- ภายหลังยังสร้างงานประติมากรรมแนวอิมเพรสชันนิสม์ ปัจจุบันผลงานของเขาจัดว่ามีราคาสูงที่สุดคนหนึ่งของโลก

IMPRESSIONISM

ผลงานเด่นของเรอแนร์

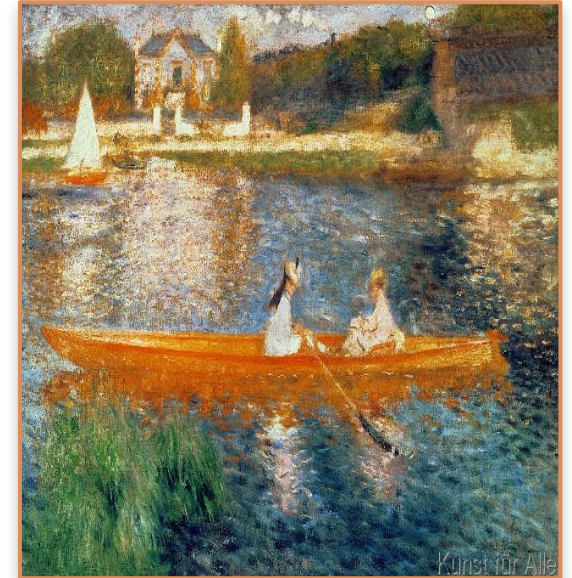
งานเต้นรำที่มูแลง เดอ ลา กาแล็ตต์

อาหารกลางวันของนักพาย (Luncheon of the Boating Party)

สองพี่น้อง (Two Sisters, On the Terrace)

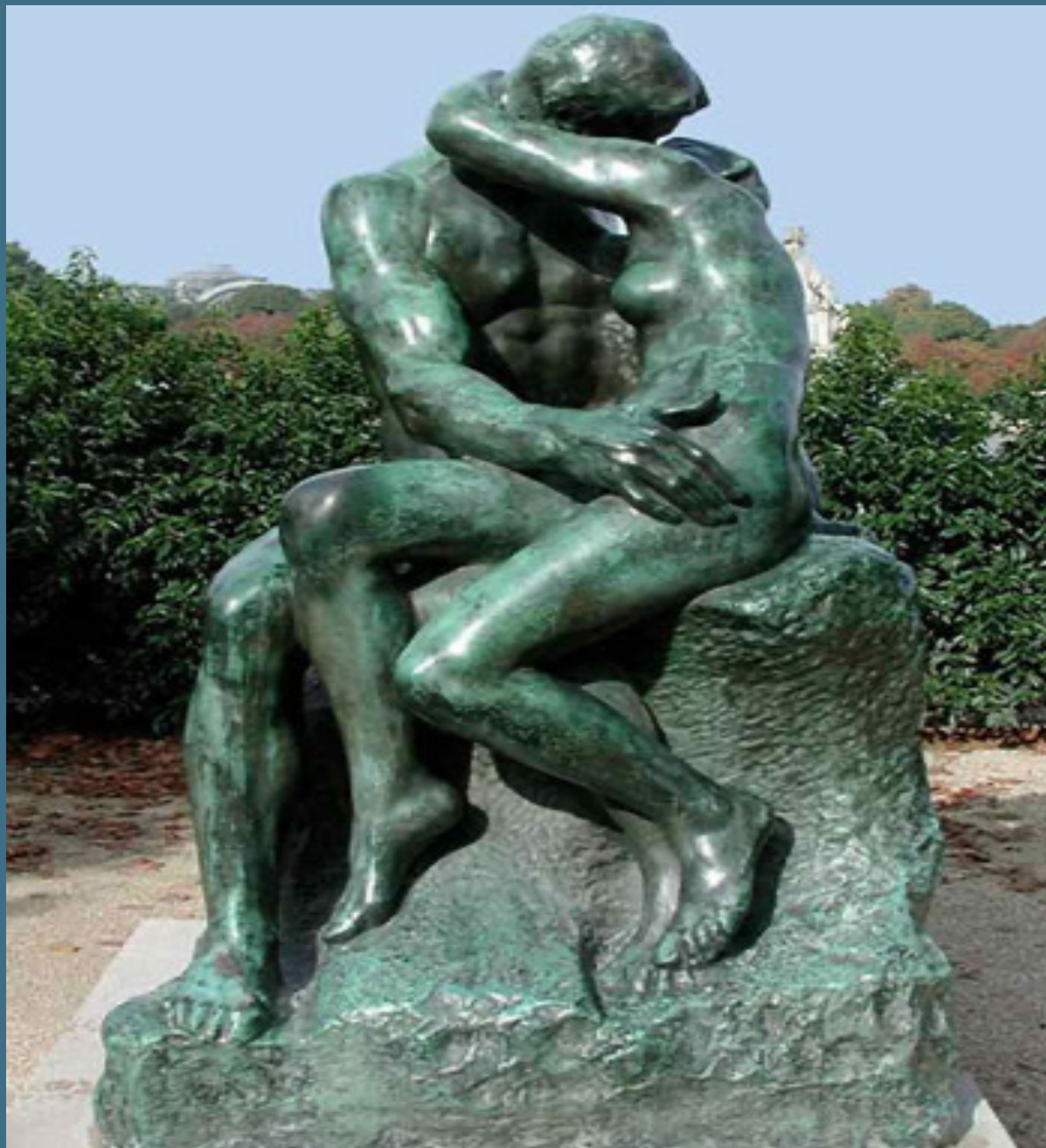

นักพายเรือที่ชาตู (Oarsmen at Chatou)

จิตรกรผู้บุกเบิก

ออคุสต์ โรแดง

ความประทับใจในหินอ่อนและสำริด
อิมเพรสชันนิสม์ในโลกประติมากรรม

ออกุสต์ โรแดง ประติมากรชาวฝรั่งเศส

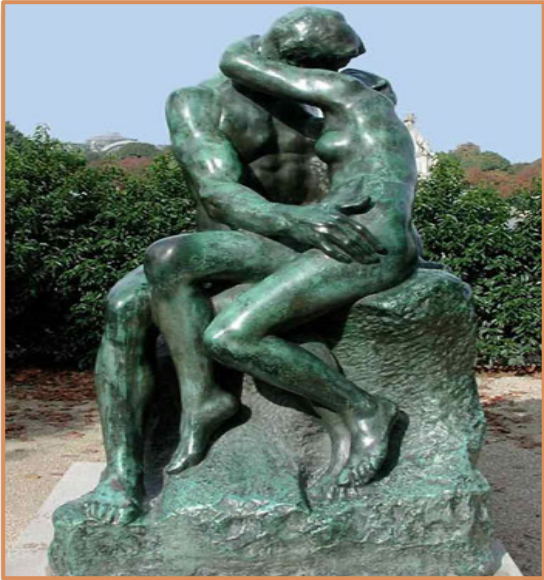

ออกุสต์ โรแดง

- ได้รับการยกย่องว่าเป็นประติมากรที่แท้จริงแห่งคริสต์ศตวรรษที่ 19
- เน้นปั้นเฉพาะส่วนที่ต้องการแสดงออก และรักษาความหยาบของวัสดุที่น่าสนใจไว้อย่างจงใจ
- ผลงานแสดงความประทับใจตามแนวอิมเพรสชันนิสม์อย่างเด่นชัด ผสานกับอารมณ์แบบโรแมนติก
- ผลงานประติมากรรมสลักหินชื่อ “จูบ” แสดงความสมบูรณ์ของร่างกายและอารมณ์รักใคร่ได้อย่างลึกซึ้ง เป็นตัวอย่างชั้นเยี่ยมของประติมากรรมแนวนี

IMPRESSIONISM

ผลงานเด่นของโรแดง

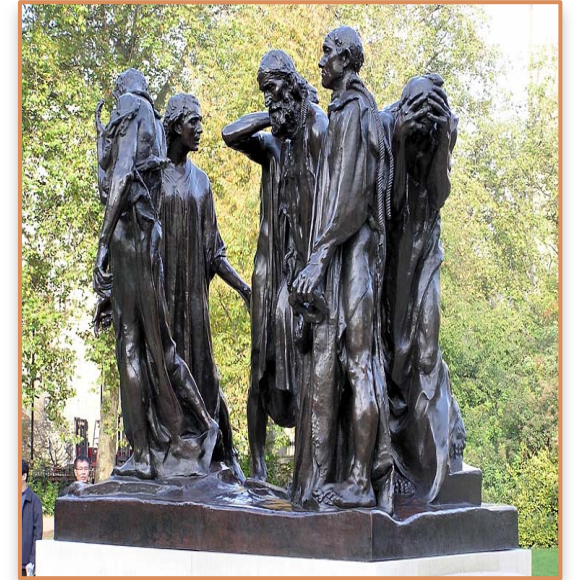
จูบ (The Kiss)

ครุ่นคิด (The Thinker) พิพิธภัณฑ์โรแดง
กรุงปารีส

ประตูนรก (The Gates of Hell) พิพิธภัณฑ์
ออร์เซย์

ชาวเมืองกาแล (The Burghers of Calais)

มรดกของลัทธิอิมเพรสชันนิสม์

1

จุดกำเนิดศิลปะสมัยใหม่

ฉีกกลวิธีการเกลี่ยสีเรียบแบบเดิม สู่การป้ายสี
อิสระที่พัวสานกันในสายตาผู้ชม

2

แสง เงา และความรู้สึก

ให้ความสำคัญกับความประทับใจแรกพบและ
การรับรู้ผ่านแสง มากกว่ารายละเอียดที่สมบูรณ์
แบบ

3

ศิลปินผู้เปลี่ยนโลก

มานแต้ โมเนต์ เดอกาส์ เรอนัวร์ และโรแดง
วางรากฐานให้ศิลปะตะวันตกก้าวสู่ยุคใหม่

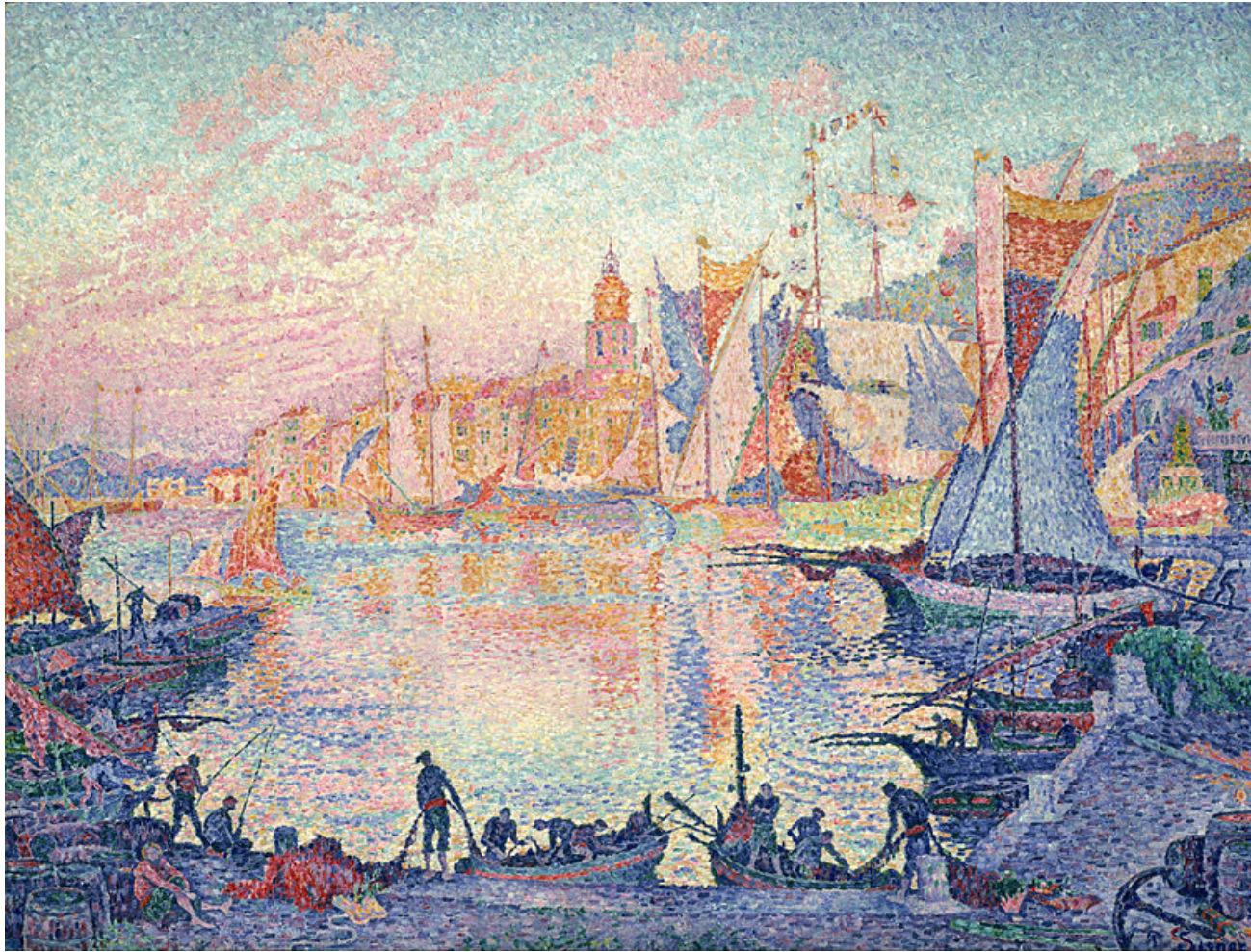
วิวัฒนาการแห่งแสงสี

นีโออิมเพรสชันนิสม์

เมื่อไฟแฟรงกลายเป็นจุดสีนับล้าน

ผลงานทฤษฎีฟิสิกส์แห่งแสงเข้ากับศิลปะ

POINTILLISM

กำเนิดลัทธินีโออิมเพรสชันนิสม์

ผลสะท้อนจากลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ เมื่อศิลปินรุ่นใหม่ไม่เห็นด้วยกับรูปทรงอันเลือนราง

- ขณะที่อิมเพรสชันนิสม์เริ่มลดบทบาทลง นีโออิมเพรสชันนิสม์ก็แสดงบทบาทเด่นชัดขึ้นมาแทน นำโดยเซอร์ราต์และซีซัก
- ศิลปินกลุ่มนี้ไม่เห็นด้วยกับรูปทรงอันเลือนรางและประกายแสงที่กระจายตัวไม่เด่นชัดของอิมเพรสชันนิสม์
- สร้างสรรค์ผลงานด้วยการประสานอนุภาคสีที่แต่ละแต้มเป็นจุดเล็ก ๆ ตามหลักทฤษฎีฟิสิกส์ที่ว่าแสงคืออนุภาคของสี
- รูปแบบนี้ถูกเรียกอีกชื่อว่า "ลัทธิจุดสี" หรือ Pointillism

บ่ายวันอาทิตย์บนเกาะลากร็องด์ฌัตต์ โดยจอร์จ เซอราต์

POINTILLISM

อิมเพรสชันนิสม์ VS นีโออิมเพรสชันนิสม์

อิมเพรสชันนิสม์

- ฝีแปรงหลวม อิสระ ป้ายสีเป็นริ้วรอย
- รูปทรงเลือนราง เน้นบรรยากาศโดยรวม
- ผสมสีบนจานสีก่อนระบาย

นีโออิมเพรสชันนิสม์

- แต้มสีเป็นจุดเล็ก ๆ อย่างเป็นระบบ (Pointillism)
- รูปทรงชัดเจนขึ้น ใช้โครงสร้างเรขาคณิตช่วยตัดทอนรูปทรงให้เรียบง่าย
- ปลอ่ยให้ดวงตาผู้ชมผสมผสานสีเอง ตามหลักทฤษฎีแสง

วิวัฒนาการแห่งแสงสี

จอร์จ เซอราต์

บิดาแห่งลัทธิจุดสี ผู้ผสานวิทยาศาสตร์แสงเข้ากับจิตรกรรม

จอร์จปีแอร์ เซอราต์ (Georges Seurat)

จอร์จ เซอราต์

- เริ่มต้นศึกษาศิลปะแบบแผนดั้งเดิม ด้วยการคัดลอกผลงานศิลปินสำคัญสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการ
- ค้นคว้าทฤษฎีของแสงอาทิตย์อย่างละเอียดและจริงจัง ทำให้ผลงานระยะแรกมีลักษณะแบบอิมเพรสชันนิสม์
- ต่อมาปรับปรุงกลวิธีของตนเองจนเกิดเป็นผลงานแบบฉบับนี้ โออิมเพรสชันนิสม์ที่สมบูรณ์
- ได้รับการยกย่องเป็นผู้อุทิศและบิดาแห่งลัทธิจุดสี (Pointillism)

MASTERWORK

บ่ายวันอาทิตย์บนเกาะลากร็องด์ฌัตต์

A Sunday Afternoon on the Island of La Grande Jatte · จอร์จ เซอราต์

ผลงานชิ้นเอกที่ใช้เวลาสร้างสรรค์กว่าสองปี ด้วยเทคนิคแต้มจุดสีนับล้านจุดอย่างพิถีพิถัน ภาพแสดงชาวปารีสพักผ่อนริมฝั่งแม่น้ำแซนในวันหยุด ถือเป็นผลงานตัวแทนที่สมบูรณ์แบบที่สุดของลัทธินีโออิมเพรสชันนิสม์ และเป็นหนึ่งในภาพเขียนที่มีชื่อเสียงที่สุดในประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก

POINTILLISM

ผลงานอื่นของเซอราต์

นักอาบน้ำที่อาสนีแยร์ (Bathers at Asnières)

หญิงสาวแต่งหน้า (Young Woman Powdering Herself)

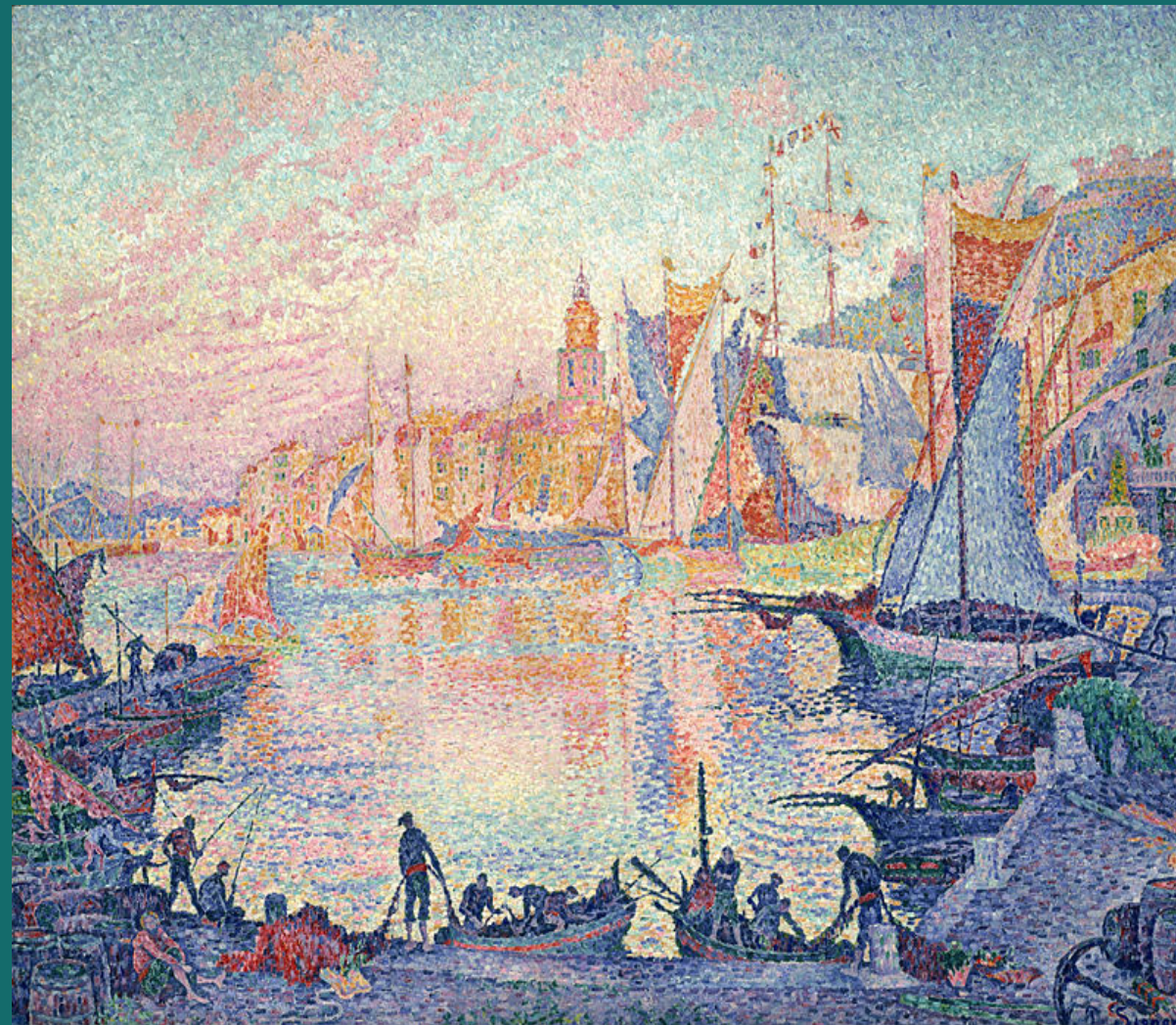

ท่าเรือปวงต์-อ็อง-แบแซง แสดงเทคนิคจุดสีบนผืนน้ำ

วิวัฒนาการแห่งแสงสี

ปอล ชินญัก

นักทฤษฎีคนสำคัญผู้เผยแพร่หลักการลัทธิจุดสีสู่สาธารณชน

ปอล ซินญัก (Paul Signac)

- จิตรกรชาวปารีสโดยกำเนิด ได้รับแรงบันดาลใจจากนิทรรศการของโมนีและเริ่มต้นด้วยแนวทางอิมเพรสชันนิสม์
- ต่อมาได้พบกับครอสส์และเซอราต์ ศิลปินแกนนำของอิมเพรสชันนิสม์ จึงเปลี่ยนแนวทางศิลปะของตน
- เป็นบุคคลสำคัญด้านวิชาการของกลุ่ม เผยแพร่ทฤษฎีลัทธิจุดสีสู่ศิลปินและสาธารณชนอย่างกว้างขวาง
- ผลงานมีชื่อเสียง เช่น "คฤหาสน์ที่กองบลาด" (ค.ศ. 1887) และ "ท่าเรือแซนต์โทรเปซ" (ค.ศ. 1894)

ปอล ซินญัก

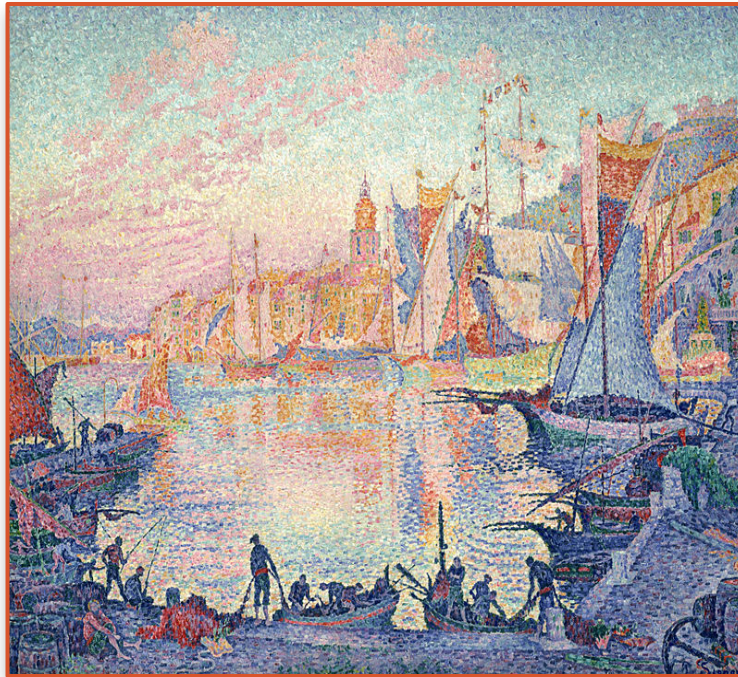
POINTILLISM

ท่าเรือและทะเลเมดิเตอร์เรเนียนในผลงานของชินญัก

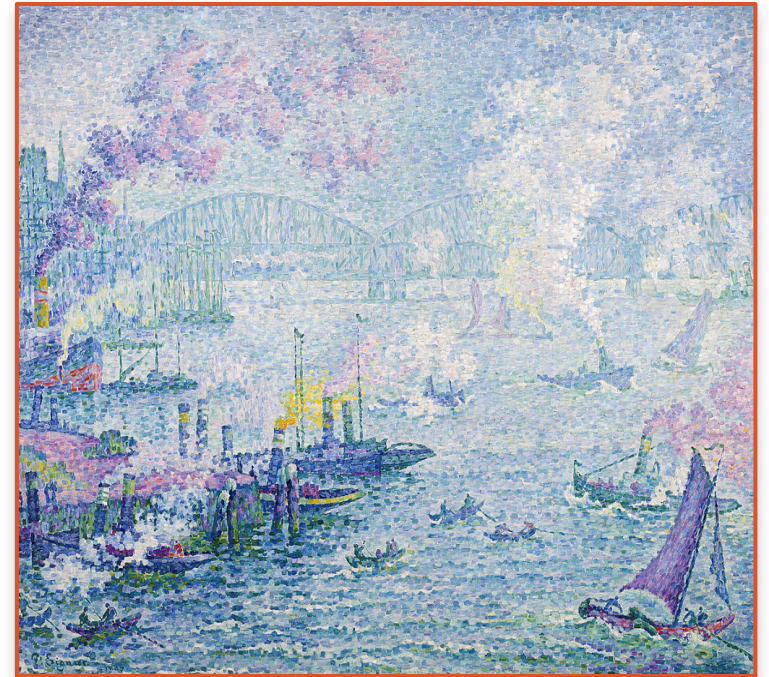
ชินญักหลงใหลในแสงสะท้อนบนผิวน้ำ ถ่ายทอดผ่านจุดสีสดใสตัดกันอย่างเป็นระบบ

ทิวทัศน์ท่าเรือแบบจุดสี

ท่าเรือเซนต์โทรเปซ

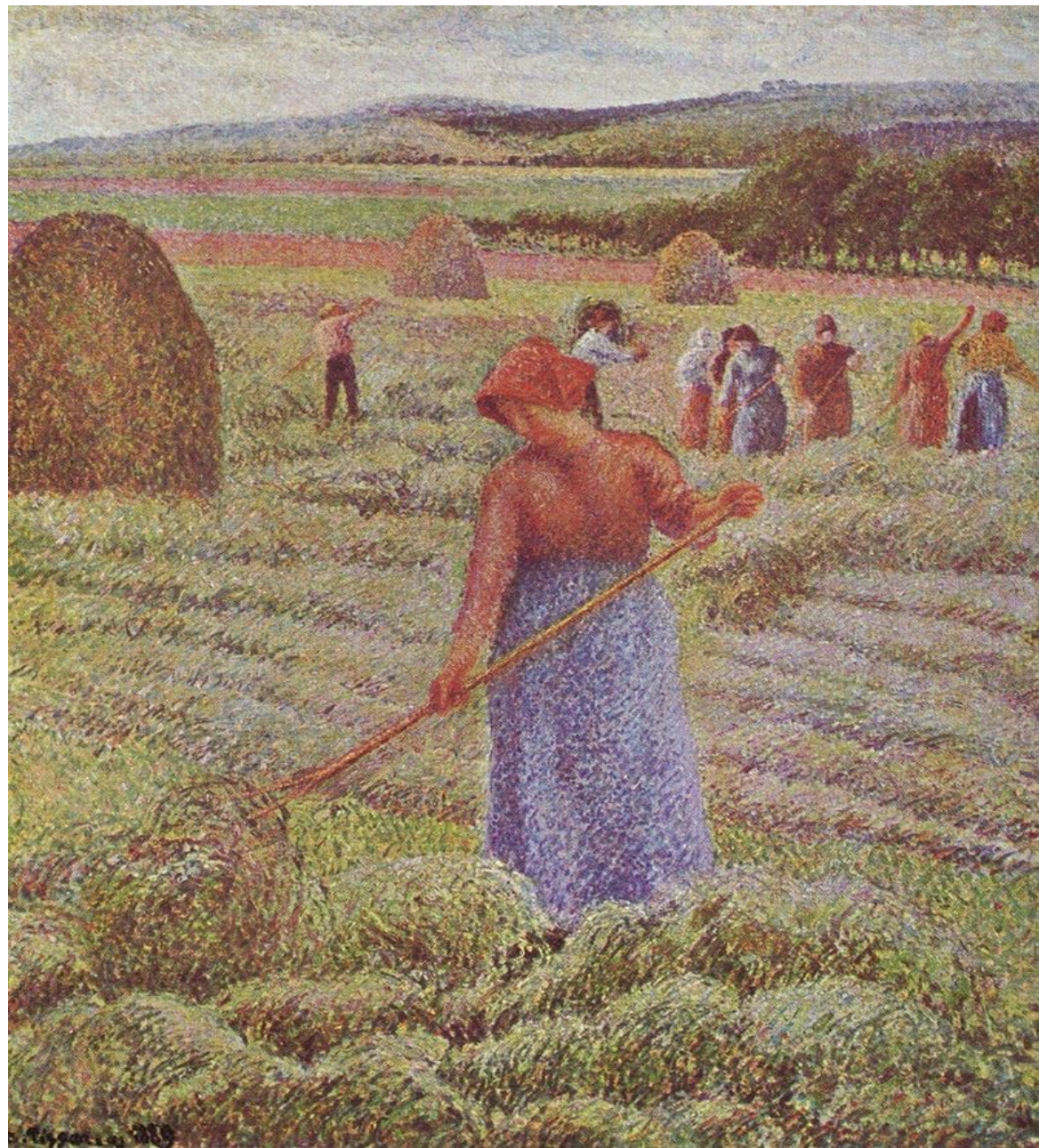
เรือใบยามพลบค่ำ

วิวัฒนาการแห่งแสงสี

คามิลล์ ปัสซาร์

จากแกนนำอิมเพรสชันนิสม์ สู่มุ่กเบิกจุดสีในชนบทฝรั่งเศส

คามิลล์ ปัสซาร์โร (Camille Pissarro)

คามิลล์ ปัสซาร์โร

- จิตรกรชาวฝรั่งเศส เข้าศึกษาศิลปะในกรุงปารีสและเริ่มเขียนภาพตั้งแต่อายุ 11 ปี
- เป็นแกนนำสำคัญของลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ ก่อนหันมาสนใจแนวทางนีโออิมเพรสชันนิสม์อย่างมุ่งมั่น
- มีผลงานมีชื่อเสียงหลายภาพ อาทิ ภาพเกาะลาครัวซ์ เมืองรูองในม่านหมอก และภาพถนนมองทียามใกล้ค่ำ
- ผลงานช่วงจุดสีของเขา มักถ่ายทอดวิถีชีวิตชาวชนบทฝรั่งเศสอย่างอบอุ่นและเรียบง่าย

POINTILLISM

วิธีชนบทฝรั่งเศสในผลงานจุดสีของปีสซาโร

หญิงชานาเก็บเกี่ยวในทุ่งหญ้า

หญิงเกี่ยวหญ้าแห้งกลางทุ่ง

ลานบ้านชนบท หญิงสาวกับฝูงห่าน

เปรียบเทียบ อิมเพรสชันนิสม์ และ นีโออิมเพรสชันนิสม์

ประเด็น	อิมเพรสชันนิสม์	นีโออิมเพรสชันนิสม์
ช่วงเวลา	เริ่มปรากฏต่อสาธารณชน ค.ศ. 1874	แสดงบทบาทเด่นชัดขึ้นแทนที่ ราวปลายคริสต์ทศวรรษ 1880
แนวคิดหลัก	ถ่ายทอดความประทับใจแรกพบ ผ่านแสงและเงาที่มองเห็นจริง	ผสมทฤษฎีฟิสิกส์แสง แต้มจุดสีให้ตาผู้ชมผสมผสานเอง (Pointillism)
เทคนิค	ป้ายสีเป็นริ้วฝีแปรงหลวม อิสระ ผสมสีบนจานสีก่อนระบาย	แต้มสีเป็นจุดเล็ก ๆ อย่างเป็นระบบ ตัดทอนรูปทรงด้วยเรขาคณิต
ศิลปินสำคัญ	มาเนต์ · โมเนต์ · เดอกาส · เรอนัวร์ · โรแดง (ประติมากรรม)	เซอราต์ · ซินญัก · ปัสซาโร
ผลงานตัวแทน	Impression, Sunrise · อาหารมื้อกลางวันบนสนามหญ้า	ป้ายวันอาทิตย์บนเกาะลากร็องด์ฌัต

แสงและสีที่ไม่เคยจางหาย

จากผีแปรงอิสระของโมนีต์ สู่จุดสีน้บล้นของเซอร์ราต์

อิมเพรสชันนิสม์และนีโออิมเพรสชันนิสม์คือจุดเปลี่ยนที่พาศิลปะตะวันตกก้าวเข้าสู่ยุคสมัยใหม่

เอกสารอ้างอิง: เรียบเรียงจากเอกสารประกอบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก (อิมเพรสชันนิสม์ นีโออิมเพรสชันนิสม์)